

Kina: Utreiseforbud

- Hvilke grupper kan nektes pass eller utreise fra Kina?
- Vil personer som er i myndighetenes søkelys, kunne reise ut av landet på vanlig pass eller få fornye passene sine i utlandet?

Alle kinesiske borgere har i utgangspunktet rett til å fritt forlate Kina. Et eventuelt forbud mot å forlate landet skal begrunnes i lov. Det kan være i Kinas Exit and Entry Administration Law, eller en av de minst 17 andre lovene som hjemler for utreiseforbud (Economist 2025). Mange utreiseforbud er utstedt av en domstol, men også andre etater og bedrifter kan gi det som i praksis blir forbud.

Det juridiske rammeverket rundt inn- og utreise fra Kina er komplekst og ofte vagt formulert, og lovverket åpner for at utreiseforbud kan ilegges uten domstolskontroll. Det gjør det både mulig og relativt enkelt for myndighetene å ilegge personer vilkårlige utreiseforbud (Safeguard Defenders 2023).

I tillegg kan arbeidsgivere inndra pass og forby sine ansatte å reise ut under trussel av å miste jobben. Det kan være statlige bedrifter, men også private, og hyppigheten av slike «forbud» har økt drastisk de siste årene.

Tidligere har utreisenekt ikke vært uvanlig for personer som hadde tilgang til såkalt sensitiv informasjon der de jobbet. Likeledes kunne man nektes utreise om man disponerte store økonomiske midler. I de seinere åra har dette imidlertid blitt kraftig utvidet, og både barnehageansatte, grunnskolelærere og sykepleiere har blitt nektet av sine arbeidsgivere å forlate landet, selv om det bare var for ferie eller å besøke slektninger (Pan 2025; Wang 2025).

Måten pass- og utreisereglementet håndheves på, er svært lite gjennomiktig. Det er ikke kjent hvor mange som nektes pass eller utreise, eller hvor mange som faktisk får reise ut av landet selv om de av noen grunn er i myndighetenes «søkelys». Australske myndigheter hevder imidlertid at hvis en person først har fått et utreiseforbud, er det «very unlikely, probably almost impossible, that they would be able to leave China» (DFAT 2024, s. 70).

Hva innebærer det å være «i myndighetenes søkelys»?

En grunn til at en person kan nektes utreise, er om hen er «i myndighetenes søkelys» på grunn av uønskede aktiviteter eller egenskaper. Å være «i myndighetenes søkelys» er et vagt uttrykk, men i Kina, der sivile og politiske rettigheter er begrenset, kan det dreie seg om:

- **Politikk:** at man har bedrevet kritikk mot partistaten eller jobber for å fremme menneskerettighetene
- **Religion:** at man har vært tilknyttet ureglementerte trossamfunn¹
- **Etnisitet:** at man tilhører folkegrupper som staten ser på med mistenksomhet, som tibetanere eller uighurer
- **Protester:** at man har deltatt i eller organisert offentlige protester, for eksempel rundt land-/jord-konflikter, arbeidsforhold, korrupsjon blant lokale myndigheter eller miljø-/forurensningssaker.

Hvis man av disse eller andre grunner har gjort seg bemerket overfor myndighetene og har fått navnet sitt på ei liste, er det ikke sikkert man er klar over det selv. I tillegg kan man selvsagt være ettersøkt for mer regulære kriminelle forhold sanksjonert i Kinas straffelov.

Minst 18 lovtekster kan hjemle utreiseforbud...

Passutstedelse reguleres i **Passloven** av 2006. Artikkel 13 slår fast at myndighetene skal avslå å utstede pass hvis søkeren ikke er borger av Kina, ikke kan bevise sin identitet, har gitt falske opplysninger i søknaden, soner en straffedom eller er part/mistenkt i en straffesak. Videre kan man nektes pass «because of an unsettled civil case, as is notified by a people's court» (§13(5)), eller hvis myndighetene antar at man gjennom å forlate landet vil «undermine national security or cause major losses to the interests of the State» (§13(7)).

Dette siste leddet, §13(7), er et eksempel på de mange paragrafene i Kinas lover som kan kalles «catch all-paragrafer», siden den vage formuleringen gjør at de kan brukes til å sanksjonere mange ulike handlinger.

Artikkel 14 presiserer at pass ikke skal utstedes til søkere som har krysset grensen ulovlig eller begått kriminalitet i utlandet, og artikkel 15 hjemler at myndighetene kan inndra passene til personer som er involvert i en rettssak.

¹ Se Landinfo 2025 for mer om sanksjoner mot religiøse grupper og enkeltpersoner.

Inn- og utreise er regulert i flere lovtekster, primært i **Exit and Entry Administration Law** av 2013. Lovens §12 slår fast at kinesiske borgere ikke får forlate landet dersom de:

- (1) Hold no valid exit/entry documents, or refuse or evade border inspection;
- (2) Are sentenced to criminal punishments, the execution of which have not been completed, or are suspects or defendants in criminal cases;
- (3) Are involved in unsettled civil cases and not allowed to exit China upon decision of the people's courts;
- (4) Are subject to criminal punishment for impairing border administration, or are repatriated by other countries or regions due to illegal exit from China, illegal residence or illegal employment, and the No-Exit-from-China period has not expired;
- (5) May endanger national security or interests, and are not allowed to exit China upon decision by competent departments under the State Council; or
- (6) Other circumstances in which exit from China is not allowed in accordance with laws or administrative regulations.

Her er § 12(5) et nytt eksempel på en catch all-paragraf, og § 12(6) åpner på sin side for hjemling i andre lover, eksempelvis i en av de 18 lovene nevnt ovenfor.

Kinas **Lov om bekjempelse av telekomsvindel** fra 2023 åpner (§ 36) for at myndighetene kan nekte utreise for personer som planlegger å reise til regioner der telekomsvindel er utbredt hvis de mistenker at personen vil bli involvert i slik svindel. HRW (2025) skriver at flere steder i Kina har blitt klassifisert som «sensitive» fordi mange personer derfra har reist ut av landet for å drive nettsvindel og «transnational crime and gambling». Innbyggere på disse stedene har måttet legge ved ekstra dokumentasjon når de søker om pass².

Andre lover som kan hjemle pass- og/eller utreisenekt inkluderer:

- Supervision Law (*Jiancha fa* 2018)
- Anti-organized Crime Law (*Fan youzuzhi fanzui fa* 2022)
- Anti-Telecom and Online Fraud Law (*Fan dianxin wangluo zhapian fa* 2022)
- Public Security Administration Punishment Law (*Zhian guanli chufa fa* 2025)

² Det er ingen offisielle eller oppdaterte lister over slike sensitive steder, men personer har opplevd vansker flere steder i ellers «ikke-sensitive» provinser som Jiangsu, Henan og Hunan (HRW 2025).

- Futures and Derivatives Laws (*Qihuo he yanshengpin fa* 2022)
- og minst ti andre lover eller reguleringer.

... men ikke alle utreiseforbud er hjemlet i lov eller utstedt av en domstol

Personer som er involvert i en straffesak, kan nektes utreise. Safeguard Defenders (2023, s. 12) og The Economist (2025) har imidlertid funnet at dette gjelder svært få, sammenlignet med hvor mange som idømmes utreiseforbud i sivile tvister. De har gått gjennom saker på China Judgements Online (CJO), et offentlig, kinesisk nettsted som publiserer dommer og andre uttalelser fra kinesiske domstoler. De fant at nesten alle utreiseforbud som er publisert der, er grunnet i sivile tvister (ofte gjeldsspørsmål). I tillegg gis det stadig flere slike forbud: DFATs (2024) kilder i Kina rapporterte i 2023 at grunnlaget for å utstede utreiseforbud, var i ferd med å utvides, og The Economist (2025) fant at det i 2024 ble gitt over 54 000 utreiseforbud, opp fra rundt 24 000 året før.

Safeguard Defenders (2023, s. 4, 43-46) understreker at det ikke er nødvendig med en domsavsigelse for å ilegge personer utreiseforbud. «Any government body for any reason may issue an exit ban», hevder de. Dette kan gjøres med dekning i Exit and Entry-loven eller Supervision Law som begge åpner for illeggelse av utreiseforbud uten domstolskontroll.

Både RFA (2021), Safeguard Defenders (2023) og The Economist (2025) understreker at mange utreiseforbud ikke offentliggjøres (verken på CJO eller andre steder) og at vi derfor ikke kan vite hvor mange som rammes. Imidlertid viser tallene fra CJO som nevnt en raskt økende tendens, og The Economist skriver at mens terskelen i mange andre land er høy for å bruke utreiseforbud, blir slike forbud i Kina «slapped on everyone from dissidents to foreign executives involved in business disputes». Safeguard Defenders (2023 s. 15) anslår at flere titusener kinesere har fått et utreiseforbud, og at dette tallet øker til «millioner» om man regner inn generelle, etnisk baserte forbud (se Spesielle grupper).

Liu Dongshu, professor ved City University i Hong Kong, sier til New York Times at mange utreiseforbud mest sannsynlig ikke er begrunnet i et klart mandat fra sentralmyndighetene, men at byråkrater på lavere nivåer ser forbud som tryggeste alternativ for å unngå «any possible sources of trouble» (Wang 2025).

The Economist (2025) har intervjuet John Kamm, leder og stifter av stiftelsen Dui Hua som i flere tiår har jobbet med dialog med Kina om politiske fanger. I likhet med Liu, mener Kamm at utreiseforbud kan gis til så godt som hvem som helst, og man vet ikke nødvendigvis om det selv: «You have no idea that you are the one who might be banned», sier han.

Et eksempel på dette kan være Tang Jitan, en menneskerettsadvokat fra Fuzhou. Han ble stoppet på flyplassen på vei for å besøke sin datter i Japan. Han hadde sjekket inn bagasjen, men i passkontrollen ble han tatt til side av sikkerhetsvakter som konfiskerte ombordstigningskortet hans og informerte ham om at han ikke fikk forlate landet i medhold av Exit and Entry-lovens § 12(5).

«They told me this was on the orders of the Beijing municipal public security bureau, but they refused to tell me the names and contact details», sier Tang til Radio Free Asia. Han fikk ikke reise ut av landet, men han fikk forlate flyplassen og dra hjem (Huang & Long 2021).

Det finnes mange historier som denne, og de illustrerer hvor ugjennomsiktig håndhevingen av utreiseforbud er. I tillegg til å ikke vite hvorfor eller hvordan de har fått utreiseforbudet, vet de som rammes, heller ikke når forbudet eventuelt vil oppheves. Utreiseforbud kan også gis til personer som ikke selv har begått ulovlige eller uønskede handlinger, men som er i familie med noen myndighetene vil sanksjonere mot. Forbudene er vanskelige å protestere mot og er ofte gyldige i lang tid (Economist 2025).

Kinas folkeregister og ID-systemer er oppdaterte og moderniserte, og pass-registrene er sentraliserte. Det er grunn til å anta at også Kinas utenriksstasjoner har innsyn i og ordre om å følge forbud som måtte gis mot passutstedelse. Imidlertid kan det tenkes at en person som er «i myndighetenes søkelys» og/eller står på ei forbudsliste, kan få pass utstedt eller fornyet av en utenriksstasjon hvis kinesiske myndigheter gjerne vil ha vedkommende tilbake til Kina.

Spesielle grupper

Enkelte etniske grupper, hovedsakelig tibetanere og uighurer, kan møte hindringer når de skal søke om eller fornye pass. Mange har også fått beskjed om å levere inn passene sine til enten myndighetene eller arbeidsgivere, og har siden ikke fått dem tilbake. Noen tibetanere oppgir til DFAT at de har greid å skaffe seg et pass gjennom bestikkelser eller ved å signere på at de ikke skal drive politisk aktivitet i utlandet (DFAT 2024, s. 23, 70).

På samme måte hindres mange uighurer i å reise utenlands. DFAT (2024, s. 27) skriver at myndighetene i mange år har beordret uighurer i Xinjiang til å levere inn passene sine eller unnlatt å utstede nye pass.

Dette betyr ikke at det er umulig for tibetanere og uighurer å få pass. Det vil antakelig avhenge av blant annet individuelle forhold, for eksempel om en person anses som lojal mot Kina og Kommunistpartiet. Hvor strengt restriksjonene håndheves, vil også variere med tid og sted.

Ei anna spesiell gruppe er «forretningsfolk». The Diplomat (Pan 2025) skriver at et økende antall «businesspeople» nå får forbud mot å forlate Kina. Mange av dommene i de sivile sakene som The Economist (2025) fant, gjaldt kreditorer som hadde utestående betalinger fra firmaer med betalingsproblemer, og som ville holde eierne innenfor Kinas grenser til de hadde gjort opp for seg. Mens det tidligere mest var store forretningsmagnater som ble gitt slike forbud, gis de nå mye hyppigere også til vanlige forretningsfolk, inkludert utenlandske statsborgere.

Ifølge DFATs kinesiske kilder var nasjonal sikkerhet og utestående gjeld hovedårsakene til utreiseforbud i 2023 (DFAT 2024).

Ikke alle «trøbbelmakere» får utreiseforbud

Vestlige medier rapporterer med jevne mellomrom om utreiseforbud og andre sanksjoner mot kinesiske regimekritikere og andre som ikke strengt overholder statens linje. Det skrives naturlig nok mindre om sanksjoner som *ikke* gis. Derfor er det vanskelig å finne eksempler på personer som har satt seg i myndighetenes søkelys, men som *ikke* har opplevd sanksjoner (ennå), og som eksempelvis har fått utstedt pass og/eller har kunnet forlate landet uhindret.

Ifølge DFAT (2024, s. 70) er det uklart hvordan «the exit ban list» fungerer, og utreiseforbud ser ofte ut til å gis vilkårlig. New York Times skriver likeledes at implementeringen av utreiserestriksjonene «appears to be uneven». De har intervjuet en sykepleier som har fått utreiseforbud uten at hun vet hvorfor. Hun sier at andre sykepleiere i byen har fått beholde passene sine (Wang 2025).

DFAT (2024, s. 37) har også sett på utreiseforbud for personer som har vært assosiert med såkalte «onde kulturer», men har ikke greid å verifisere hvorvidt et tidligere medlem av en slik «kult», eller en person som har vært fengslet på grunn av et slikt medlemskap, ville plasseres på en «exit control list». De anser det imidlertid for plausibelt.

Det er heller ikke gitt at kinesiske myndigheter vil holde alle kritikere i landet – noen ganger er det velkomment om de forlater Kina (se for eksempel Jakobs 2012).

I 2021 sa en kilde til kanadiske myndigheter at en person som hadde blitt ilagt et utreiseforbud, «"could well" exit the country "without trouble"» hvis utreiseforbudet ikke hadde blitt «aktivert» av myndighetene eller hvis «the locality does not engage the exit ban mechanism» (IRB 2021). Det er litt uklart hva dette betyr i praksis, men det kan uansett ha endret seg etter 2021. DFAT (2024) rapporterer at systemet for utreisekontroll ble skjerpet i 2023, og at det nå er «desentralisert til provinsene» for å øke bruken og effektiviteten.

DFAT skriver at det ikke er mulig for dem å anslå presist om en gitt person, basert på dennes individuelle forhold, vil gis et utreiseforbud eller ikke. Det at en person har fått forlate Kina, kan heller ikke tas til inntekt for at personen ikke vil utsettes for «negative treatment» ved en eventuell retur (DFAT 2024, s. 70). Det er også Landinfos vurdering at systemet er for ugjennomsiktig og vilkårlig til det.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

DFAT, dvs Department of Foreign Affairs and Trade (2024, 27. desember). *Country Information Report People's Republic of China*. Canberra: DFAT. Tilgjengelig fra <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-china.pdf> [lastet ned 12. desember 2025]

Economist (2025, 25. august) Chinese courts can bar even those not accused of crimes from leaving the country. *The Economist*. Tilgjengelig fra <https://www.economist.com/china/2025/08/25/chinese-courts-can-bar-even-those-not-accused-of-crimes-from-leaving-the-country> [lastet ned 12. desember 2025]

Exit and Entry Administration Law of the People's Republic of China (2013, 1. juli). Tilgjengelig fra China Consular Affairs: https://cs.mfa.gov.cn/wgrlh/lhqz/lhqzjjs/201401/t20140121_961580.shtml [lastet ned 12. desember 2025]

Huang, X.S. & Long, Q. (2021, 2. juni). Chinese Rights Lawyer Stopped at Airport, En Route to Visit Sick Daughter. *Radio Free Asia*. Tilgjengelig fra <https://www.rfa.org/english/news/china/visit-06022021112527.html> [lastet ned 12. desember 2025]

- Human Rights Watch (2025, 17. februar). *China: Right to Leave Country Further Restricted*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2025/02/18/china-right-leave-country-further-restricted> [lastet ned 17. desember 2025]
- Jakobs, A. (2012, 4. mai). For China, a Dissident in Exile Is One Less Headache Back Home. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2012/05/05/world/asia/for-china-chen-guangchungs-exile-is-one-less-headache.html> [lastet ned 15. desember 2025]
- Landinfo (2025, 15. desember). *Kina: Myndighetenes holdning til religion og ulike trosretninger*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2025/12/Kina-respons-Myndighetenes-holdning-til-religion-og-ulike-trosretninger-15122025.pdf> [lastet ned 17. desember 2025]
- [Lov om bekjempelse av telekomsvindel] (2022, 2. september). *Zhonghua Renmin Gongheguo fan dianxin wangluo zhapian fa*. Tilgjengelig fra Supreme People's Procuratorate Legal Database: https://www.spp.gov.cn/spp/fl/202209/t20220902_575631.shtml [lastet ned 12. desember 2025]
- Pan, C. (2025, 6. november). China's Exit Bans Are Breaking a Decades-Long Social Contract. *The Diplomat*. Tilgjengelig fra <https://thediplomat.com/2025/11/chinas-exit-bans-are-breaking-a-decades-long-social-contract/> [lastet ned 15. desember 2025]
- Passport Law of the People's Republic of China (2006, 29. april). Tilgjengelig fra National People's Congress: http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Law/2008-01/02/content_1388000.htm [lastet ned 15. desember 2025]
- Safeguard Defenders (2023, april). Trapped: China's Expanding Use of Exit Bans. [s.l.]: Safeguard Defenders. Tilgjengelig fra <https://safeguarddefenders.com/sites/default/files/pdf/Trapped%20-%20China%E2%80%99s%20Expanding%20Use%20of%20Exit%20Bans.pdf> [lastet ned 12. desember 2025]
- Wang, V. (2025, 3. august). No Passports, No Study Abroad: China Limits Public Employees' Travel. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2025/08/03/world/asia/china-passports-civil-servants.html> [lastet ned 12. desember 2025]

© Landinfo 2025

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.